

یاد دادن به شیوهی سقراط

آشنایی با راهبرد یاددهی - یادگیری تدریس به روش مناظره در درس تاریخ

سید علی عبداللهی حسینی

کارشناس گروه‌های آموزشی - استان مازندران

اشاره

امروزه معلمان برای موفقیت، به افکار جدید و جسورانه‌ای نیاز دارند تا به کمک آن‌ها، با دانش‌آموزان خود رفتار کنند. در این مسیر باید معلمان محترم را با جدیدترین روش‌ها و الگوهای تدریس نظیر: روش اکتشافی، حل مسئله، الگوی یادسپاری تدریس اعضای تیم، الگوی ایفای نقش و تدریس به روش مناظره و... آشنا کرد. زیرا استفاده از روش‌های سنتی تدریس با تأکید بر حافظه‌گرایی و محفوظات، و بیان یک سلسله وقایع، دیگر پاسخ‌گوی انسان نسل جدید نیست.

بر همین اساس در این نوشته، در ادامه‌ی معرفی روش‌های قبلی، راهبرد یاددهی - یادگیری تدریس به روش مناظره، در درس تاریخ پایه‌ی چهارم (درس ۴، پیامبران الهی) معرفی شده است. هم‌چنین، همان‌طور که در معرفی روش خواهید داد، این شیوه چهار مرحله‌ی جداگانه دارد، شامل: ۱. طرح موضوع؛ ۲. ایجاد چالش؛ ۳. بحث و ارائه‌ی نظر؛ ۴. ارزش‌یابی و اعلام نتایج.

با هم وارد کلاسی می‌شویم که آموزگار محترم، پس از اجرای فعالیت‌های مقدماتی، از طریق این روش می‌خواهد به تدریس درس تاریخ بپردازد.

گام اول: طرح موضوع

بدیهی است که برای بحث و مناظره، موضوعی در نظر گرفته می‌شود تا مناظره‌کنندگان قبل از حضور در جلسه، اطلاعات خویش را سازمان‌دهی و آماده کنند. در عرصه‌ی تدریس نیز می‌توان موضوع را به دانش‌آموزان اعلام کرد.

معلم: در جلسه‌ی گذشته قرار شد درباره‌ی سه پیامبر الهی: حضرت نوح (ع)، حضرت ابراهیم (ع) و حضرت موسی (ع)،

ضمن مطالعه‌ی کتاب درسی، مطالعات خارج از کتاب داشته باشید (معلم قبلاً منابع اطلاعاتی را معرفی کرده است)، تا امروز، شاهد تدریسی باشیم که توأم با فعالیت و مشارکت شماست.

معلم پس از این زمینه‌سازی، درباره‌ی علل وجود پیامبران توضیحاتی ارائه می‌دهد و از بعضی دانش‌آموزان هم سؤالات کوتاهی می‌پرسد تا فضای کلاس در جریان مناظره به حرکت افتد.

نمونه‌ی سؤالات:

۱. در زمان‌های قدیم، مردم به جای پرستش خدا، چه چیزهایی را می‌پرستیدند؟

۲. فرمانروایان کشورها برای بقا و ادامه‌ی حکومت خود چه می‌کردند؟

گام دوم: ایجاد چالش

اگر موضوع دارای ابعاد چالش‌انگیز باشد، گفت‌وگوها جالب‌تر خواهد شد. در این مرحله، معلم باید در مقام ناظر و مجری طرح، زمینه‌های لازم را آماده کند تا در مرحله‌ی بعدی، طرفین بحث مواضع خود را اعلام دارند.

معلم: از شما بسیار متشکرم. اطلاعات خوبی درباره‌ی موضوع درس به دست آورده‌اید. حالا برای ادامه‌ی بحث، من چند سؤال مطرح می‌کنم. گروه‌ها به دقت گوش کنند.

□ حضرت نوح (ع)، پس از ساختن کشتی، از هر نوع حیوان یک جفت را در آن قرار داد. به نظر شما هدف او از انجام این کار چه بود؟

□ حضرت ابراهیم (ع)، پس از شکستن بت‌ها، تبر را به گردن یکی از بت‌ها انداخت. چرا این کار را کرد؟

□ حضرت موسی (ع) در مسیر خروج از مصر، به فرمان خدا عصایش را به آب دریا زد و دریا شکافته شد. تصور کنید، اگر آب دریا شکافته نمی‌شد، چه اتفاقاتی ممکن بود، بیفتد؟